

Nieuwegein

Openbaar Domein

jaarplan Water 2022

uitvoeringsnota

Auteur afdeling Openbaar Domein

Versie definitief

SAMENVATTING

In het jaarplan zijn de maatregelen voor 2022 aan het watersysteem van Nieuwegein beschreven. In onderstaande tabel staan de nieuwe maatregelen opgesomd die in 2022 uitgevoerd worden. Zie voor de lopende projecten verderop in het jaarplan.

De nieuwe maatregelen zijn:

- Hoger leggen verbindingssduikers Batau noord (§ 3.1.1)
- Opstellen Definitief Ontwerp voor circulair water in City west (§ 3.1.2)
- Het voorbereiden van een Gemeentelijk Rioleringsplan (§ 3.1.3)
- Omgevingsprogramma klimaatadaptatie (§ 3.1.4)
- Samenwerkingsovereenkomst maaibeheer watergangen (§ 3.1.5)

De hoofdwatergangen in Batau noord zijn gevoelig voor botulisme en blauwalg. In het verleden zijn hier meerdere maatregelen voor genomen. Dit jaar wordt een aantal duikers die nu in zijn geheel onder water liggen gedeeltelijk boven de waterlijn gelegd om de doorstroming te verbeteren. Tevens wordt een pilot uitgevoerd met het aanplanten van waterplanten.

De afgelopen twee jaar is een consortium van partijen in een Topsector Kennis en Innovatieproject (TKI-project) onder leiding van KWR Water Research een voorlopig ontwerp opgesteld voor een circulair watersysteem in City west. Het TKI-project is in maart 2022 afgelopen. Het college heeft besloten om door te gaan met de uitwerking van het concept naar een Definitief Ontwerp. In samenwerking met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, drinkwaterbedrijf Vitens en onderzoeksinstituut KWR.

Het huidige Gemeentelijke Rioleringsplan heeft een looptijd tot eind 2023. Echter, het komend jaar worden de beheerplannen 2024-2027 van het Openbaar Domein herzien zodat in de kadernota 2024 hierop voorgesorteerd kan worden. Om daarvoor ook de uitgangspunten voor de riolering actueel te hebben wordt dit jaar al gestart met het nieuwe GRP.

Het huidige uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie loopt eind dit jaar af. Voor de uitvoering van de visie klimaatadaptatie in de komende jaren wordt een nieuw omgevingsprogramma klimaatadaptatie opgesteld. De startnotitie is u toegezonden (RIS 2022-067).

Het onderhoud van zowel de watergangen in het beheer van het waterschap als die van de gemeente wordt uitgevoerd door de aannemer van het gemeentelijke groenbestek. Hiervoor is onze gemeente een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met het HDSR. De ervaringen van de afgelopen jaren zijn positief. Daarom wordt voor het nieuwe groenbestek opnieuw een samenwerking en overeenkomst aangegaan. In het bestek staan ook nieuwe voorschriften voor gefaseerd maaien van zowel natte als droge deel. Goed voor de ecologie en waterkwaliteit.

In het jaarplan vindt u tevens een overzicht van de wet- en regelgeving, en beleid. Daarnaast is in de bijlage een overzicht opgenomen van de uitvoer van maatregelen van de jaarplannen 2012-2021.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4	
	1.1	Waterplan Nieuwegein	4
	1.2	Jaarplan Water 2022	4
2	Waterbeleid	5	
	2.1	Wetgeving	5
	2.2	Landelijk beleid	5
	2.3	Regionaal beleid	6
	2.3.1	Provinciaal beleid	6
	2.3.2	Beleid Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	6
	2.3.3	Beleid gemeente	7
	2.3.4	Samenwerkingsverbanden	7
3	Maatregelen 2022	8	
	3.1	Maatregelen	8
	3.1.1	Boven waterlijn leggen verbindingsduikers Batau noord	8
	3.1.2	Opstellen Definitief Ontwerp voor circulair water in City west	8
	3.1.3	Gemeentelijk rioleringsplan	9
	3.1.4	Omgevingsprogramma klimaatadaptatie	9
	3.1.5	Samenwerkingsovereenkomst maaibeheer watergangen	9
	3.2	Kansen en werkafspraken	10
4	Lopende projecten in 2022	11	
	4.1	Waterbergingsbank	11
	4.2	Uitvoeringsprogramma waterwinningen	11
	4.3	Klimaatbestendige wateraanvoer	11
	4.4	Meerjarenprogramma maatregelen waterkwaliteit	11
	4.5	Water en de energietransitie	12
	4.6	Citizen Science	12
	4.7	Gezamenlijk baggeren	12
	4.8	Van VGS naar GS	12
	Bijlage 1: Uitvoer maatregelen jaarplan Water 2012-2021	13	

1 Inleiding

Voor u ligt het jaarplan Water 2022. Een jaarplan geeft een invulling aan de verplichting voor onze gemeente en het waterschap om in overleg met elkaar zorg te dragen voor een doelmatige en samenhangende afstemming van het waterbeheer.

1.1 Waterplan Nieuwegein

Ieder jaar stelt het college een jaarplan Water vast. Het plan wordt altijd opgesteld in samenwerking met het waterschap. Het jaarplan richt zich op het gezamenlijk op orde krijgen en houden van het watersysteem. Denk hierbij aan regenwater, oppervlaktewater, grondwater, afvalwater of drinkwater. Maatregelen kunnen zich richten op de kwantiteit van het water, zoals voorkomen van wateroverlast of watertekort, maar ook op de kwaliteit, zoals schoon water.

Met een jaarlijks vast te stellen plan kan goed ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen of nieuw beleid.

1.2 Jaarplan Water 2022

In hoofdstuk 2 wordt een overzicht gegeven van wetgeving en beleid.

Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de nieuwe maatregelen welke in 2022 uitgevoerd zullen worden, en de gemaakte werkafspraken voor komend jaar. De nieuwe uitvoeringsmaatregelen zijn:

- Het verbeteren van de doorstroming in de watergangen in Batau noord door enkele duikers met 'lucht' te leggen (d.w.z. deels boven de waterlijn uitstekend).
- Het opstellen van een definitief ontwerp van verschillende scenario's voor een circulair watersysteem in City west.
- Het opstellen van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan.
- Het opstellen van een Omgevingsprogramma klimaatadaptatie als vervolg op het huidige uitvoeringsprogramma.
- Een samenwerkingsovereenkomst aangaan met het waterschap voor het gezamenlijk maaien van de watergangen.

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van de lopende projecten die ook in 2022 een vervolg krijgen. In de bijlage tenslotte vindt u een overzicht van de uitgevoerde maatregelen van de jaarplannen 2012-2021.

Eind 2018 zijn de visie klimaatadaptatie met bijbehorend uitvoeringsprogramma en het gemeentelijke rioleringsplan 2019-2023 vastgesteld. Voor de 'waterprojecten' in deze plannen verwijzen wij u naar de desbetreffende uitvoeringsprogramma's.

2 Waterbeleid

In dit hoofdstuk wordt de wetgeving, de bestuurlijke samenwerking en het beleid benoemd tegen welke achtergrond het jaarplan is opgesteld.

2.1 Wetgeving

Waterwet

De Waterwet regelt in hoofdzaak het beheer van watersystemen, waaronder waterkeringen, oppervlaktewater- en grondwaterlichamen. De wetgeving deelt ook een aantal zorgplichten toe aan waterschappen en gemeenten. Waterschappen hebben een zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater. Gemeenten hebben een zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en voor hemelwater en grondwater. Dit jaarplan geeft mede deels uitvoering aan artikel 3.8 van de Waterwet waarin gemeenten en waterschappen verplicht worden om in overleg met elkaar zorg te dragen voor een doelmatige en samenhangende afstemming van het waterbeheer.

Deltawet

In de Deltawet staat dat er jaarlijks een Deltaprogramma moet worden opgesteld. Het Deltaprogramma zorgt ervoor dat Nederland goed is beschermd tegen overstromingen, goed is aangepast aan extreme klimaateffecten en kan beschikken over een goede zoetwatervoorziening. In de wet is ook vastgelegd dat er een deltacommissaris moet zijn om de regie te voeren over het opstellen en uitvoeren van het Deltaprogramma. De Deltawet voorziet verder in een Deltafonds om het Deltaprogramma mee te financieren.

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Deze richtlijn heeft als doel een goede kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te realiseren. In principe moeten vanaf 2015 alle waterlichamen voldoen aan de vastgestelde ecologische en chemische normen. Nieuwegein kent vijf zogenaamde 'waterlichamen' waarvoor in 2008 KRW-doelen zijn vastgesteld: Amsterdam Rijnkanaal (ARK), Merwedekanaal, Hollandse IJssel, Ravense wetering en de Galecopperwetering (raadsbesluit 2008-417). Maatregelen voor deze KRW-waterlichamen zijn opgenomen in het Stroomgebiedbeheerplan Rijn West.

2.2 Landelijk beleid

Nationaal Waterplan 2022-2027

Het derde Nationaal Waterplan geeft een overzicht van de ontwikkelingen binnen het waterdomein en legt nieuw ontwikkeld beleid vast. Er liggen grote opgaven voor het waterdomein:

- Nederland moet zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering
- We moeten blijven werken aan een goede bescherming tegen overstromingen en klimaatrobuuste zoetwatervoorziening tegen toenemende droogte.
- Ook de zorg voor goede waterkwaliteit en duurzame drinkwatervoorziening verdient aandacht.

Daarnaast zijn allerlei functies afhankelijk van water, zoals de scheepvaart, de landbouw en de natuur. Op de Noordzee moeten vele functies, waaronder de opgaven voor windenergie, natuurontwikkeling, duurzame visserij, scheepvaart en zandwinning,

in balans met elkaar een plek krijgen. Belangrijke onderdelen van het Nationaal Waterplan zijn de stroomgebiedbeheerplannen (zie ook paragraaf 2.1), het overstromingsrisicobeheerplan en het Programma Noordzee.

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma bestaat vanaf 2010. Het doel van het Deltaprogramma is dat de waterveiligheid, de zoetwatervoorziening en de ruimtelijke inrichting in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust zijn, zodat ons land de grotere extremen van het klimaat veerkrachtig kan blijven opvangen. Ieder jaar op Prinsjesdag verschijnt een nieuwe editie van het Deltaprogramma, die vooruitkijkt naar volgend jaar. In het Deltaprogramma 2021 staat de voortgang en maatregelen van de Deltaplannen Waterveiligheid, Zoetwater, en Ruimtelijke adaptatie. De onlineversie van het Deltaprogramma is te vinden op www.deltacommissaris.nl.

Bestuursakkoord Klimaatadaptatie

Het bestuursakkoord is ondertekend in november 2018. Hiermee geven de partijen een impuls aan de aanpak van klimaatadaptatie en de uitvoering van de maatregelen zoals afgesproken in het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Daarvoor is 300 miljoen euro beschikbaar vanuit het Rijk, plus een even groot bedrag vanuit de decentrale overheden.

2.3 Regionaal beleid

2.3.1 Provinciaal beleid

Bodem- en Waterprogramma 2022-2027

Het Bodem- en waterprogramma is een uitwerking van ambities voor de bodem en het water uit de provinciale Omgevingsvisie. Het programma gaat over duurzaam gebruik van de ondergrond, circulariteit, schoon oppervlaktewater, schone bodem en grondwater, voldoende water, waterveiligheid en energie uit bodem en water. Voor thema's zoals de diepere grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorzieningen, de aanleg van bodemenergiesystemen of het tegengaan van bodemdaling bij de aanleg van nieuwe infrastructuur of woningbouw staan in de omgevingsverordening voorschriften die bindend zijn voor onze gemeente. Andere thema's zijn het omgaan met de toenemende periodes van droogte en wateroverlast, de toenemende drukte in de ondergrond en het vaststellen van doelen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW).

2.3.2 Beleid Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Waterbeheerprogramma 2022-2027 Stroomopwaarts

Het waterbeheerprogramma beschrijft de ambities en inzet voor schoon en gezond water, duurzaamheid en een waterveilig en klimaatbestendig gebied, en hoe het HDSR daar samen met anderen aan wilt werken. Opgaven zoals klimaatadaptatie, de energietransitie, circulariteit, bodemdaling, droogte en biodiversiteit hebben allemaal een watercomponent en vragen de betrokkenheid van het waterschap. Men kiest voor een actieve rol in deze opgaven, volgens twee lijnen:

- *Stroomopwaarts samen voor het gebied*: het aanpassen van het land- en watergebruik aan klimaatverandering en herstel van een goede waterbalans.

- *Zuiver en duurzaam voor de toekomst*: een extra inspanning op de zuiveringen voor gezond oppervlaktewater en op het op termijn sluiten van regionale water- en grondstofkringlopen.

2.3.3 Beleid gemeente

Omgevingsvisie Nieuwegein verstedelijkt en vergroent

Water is een belangrijk element in de gemeentelijke omgevingsvisie. Groen en water zijn in Nieuwegein ruimschoots aanwezig en bepalen voor een groot deel de uitstraling en identiteit van de gemeente, zoals de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en zijn de dragers van een gezonde leefomgeving. We dragen zorg voor een waterrobuuste en klimaatbestendige stad, we zetten in op aantrekkelijk en beleefbaar water, werken samen met het waterschap aan de waterkwaliteit. De duurzame veiligstelling van de drinkwaterwinningen heeft speciale aandacht.

Gemeentelijk rioleringsplan Nieuwegein 2019-2023

In het rioleringsplan staat de gemeentelijke visie op onze verantwoordelijkheid voor de primaire doelen van de waterketenzorg (drinkwater, riolering en zuivering), de zorgplichten hemelwater en grondwater, de kwaliteit van het oppervlaktewater, duurzaamheid, klimaatadaptatie en de omgevingswet. Het plan bestaat uit twee delen: een gezamenlijk visiedeel dat is opgesteld samen met de gemeenten Montfoort en IJsselstein, en een lokaal uitvoeringsdeel alleen voor Nieuwegein. In het uitvoeringsdeel worden de (financiële) middelen, voorzieningen, de bouwstenen voor effectief beheer, de maatregelen en de personele inzet en beschreven.

Visie Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert als gevolg van de opwarming van de aarde. We krijgen te maken met heftigere regenbuien, langere droge periodes, meer en hetere zomerse dagen en nachten. Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, moet gemeente Nieuwegein nu al stap voor stap investeren in een klimaatbestendige inrichting van de stad en de samenleving hierop voorbereiden. Door maatregelen te nemen kunnen we eventuele schade, hinder en overlast zoveel mogelijk voorkomen. Om richting te geven aan deze opgave is een visie klimaatadaptatie vastgesteld samen met een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2019-2022. Ook is een inspiratieboek ontwikkeld met aansprekende klimaatadaptatieve maatregelen.

2.3.4 Samenwerkingsverbanden

Netwerk Water & Klimaat

Netwerkwerk Water & Klimaat (NWK) is een samenwerkingsverband tussen het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de veertien Utrechtse gemeenten in het beheergebied van dit waterschap, de provincie Utrecht, en de Veligheidsregio. Men werkt samen aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van de bebouwde omgeving en het regionale buitengebied. En ook aan een doelmatiger en efficiëntere (afval)waterketen. NWK heeft regionaal (afval)waterketenbeleid opgesteld en een Regionale AdaptatieStrategie met bijbehorend uitvoeringsprogramma en actieplan. NWK fungeert tevens als een werkregio van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

3 Maatregelen 2022

In dit hoofdstuk worden de nieuwe maatregelen voor 2022 en de gemaakte werkafspraken benoemd. Bij de maatregelen is steeds aangegeven wie verantwoordelijk is voor de financiën. Met deze uitvoeringsnota wordt geen nieuw budget aangevraagd. Voor de uitvoering van onderstaande maatregelen is al geld gereserveerd in de lopende budgetten van de organisaties en uitvoering geschiedt met bestaande formatie.

3.1 Maatregelen

3.1.1 Boven waterlijn leggen verbindingsduikers Batau noord

In de zomers van 2016, 2017, en 2020 is botulisme geconstateerd in een aantal watergangen in Batau noord. Met sterfte van watervogels als gevolg. Momenteel wordt extra water via gemaal Galecopperdijk de wijk in gestuurd om de doorstroming te bevorderen. Daarnaast heeft het waterschap de watergangen nabij de 'weides' gebaggerd en geforceerde beluchting aangebracht. Een dikke baggerlaag en/of lage zuurstofgehalten in het water kunnen optreden botulisme bevorderen. Dit jaar worden een aantal duikers nabij de Middenweide met lucht gelegd om de doorstroming te verbeteren. Ook wordt een pilot uitgevoerd met het aanplanten van waterplanten door het waterschap om de nutriënten- en zuurstofhuishouding te verbeteren.

Type maatregel: Uitvoering

Gebied/locatie: Batau noord

Doel: Verbetering waterkwaliteit en beleving

Resultaat: Goede doorstroming water

Projectleider: Gemeente, Kees van Dorst

Counterpart: Waterschap, Bas van Barneveld

Financiën: Gemeente € 40.000,- (beleidsveld 430 - riolering);
Waterschap €40.000,- (impulsregeling water in de leefomgeving)

3.1.2 Opstellen Definitief Ontwerp voor circulair water in City west

De afgelopen twee jaar heeft een consortium van partijen in een Topsector Kennis en Innovatieproject (TKI-project) onder leiding van KWR Water Research een voorlopig ontwerp opgesteld voor een circulair watersysteem in City west. Het TKI-project is in maart 2022 afgelopen. Het college heeft besloten om door te gaan met de uitwerking van het concept naar een Definitief Ontwerp. In samenwerking met het waterschap en drinkwaterbedrijf Vitens. Daarna wordt het ontwerp met bijbehorende keuzes ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Type maatregel: Uitvoering

Gebied/locatie: Binnenstad (City west)

Doel: Besluitvorming mogelijk maken voor bestuurlijke keuze toepassing circulaire watersystemen in City

Resultaat: Definitief Ontwerp

Projectleider: Gemeente, Marco van Hedel

Counterpart: Waterschap, Nico Admiraal; Vitens Micha van Aken

Financiën: Gemeente €15.000,- (grondexploitatie City); Waterschap €15.000,-;
Vitens €15.000,-

3.1.3 Gemeentelijk rioleringsplan

In Het huidige Gemeentelijke Rioleringsplan heeft een looptijd tot eind 2023. Echter, het komend jaar worden de beheerplannen van het Openbaar Domein herzien zodat in de kadernota 2024 hierop voorgesorteerd kan worden. Om hierin ook de uitgangspunten voor de riolering actueel te hebben wordt dit jaar gestart met het nieuwe GRP.

Type maatregel: Beheerplan

Gebied/locatie: Gemeentebreed

Doel: Invulling geven aan de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater

Resultaat: Gemeentelijk Rioleringsplan

Projectleider: Gemeente, team waterhuishouding & riolering

Counterpart: Waterschap, Vincent Van Rheeën

Financiën: Gemeente €50.000,- (beleidsveld 430 - riolering)

3.1.4 Omgevingsprogramma klimaatadaptatie

Het huidige uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie loopt eind dit jaar af. Voor de uitvoering van de gemeentelijke visie klimaatadaptatie in de komende jaren wordt een nieuw omgevingsprogramma klimaatadaptatie opgesteld. Het voorkomen van wateroverlast, waterveiligheid en schaarste aan water als gevolg van droogte zijn belangrijke thema's in dit programma.

Type maatregel: Uitvoeringsprogramma

Gebied/locatie: Gemeentebreed

Doel: Een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van de stad

Resultaat: Uitvoeringsprogramma voor klimaatadaptatieve projecten

Projectleider: Gemeente, team klimaatadaptatie RD

Counterpart: Waterschap, Marcel Wijtsma

Financiën: Niet van toepassing (eigen beheer)

3.1.5 Samenwerkingsovereenkomst maaibeheer watergangen

De watergangen in Nieuwegein worden jaarlijks één of twee keer gemaaid zodat de doorstroming goed blijft. Ongeveer de helft van het areaal van de watergangen in Nieuwegein wordt beheerd door het waterschap, de zogenaamde primaire watergangen, en de andere helft door de gemeente, de tertiaire watergangen (er zijn geen secundaire watergangen in Nieuwegein). Het HDSR heeft de afgelopen jaren het schonen van de primaire watergangen ondergebracht in het groenbestek van de gemeente. Voor het nieuwe groenbestek wordt wederom een samenwerking aangegaan. De ervaringen van de afgelopen jaren zijn positief. Eén aannemer in het gebied geeft minder overlast voor de burgers. De verantwoordelijkheden of toezichhoudende taken van beide organisaties controleren of blijven onveranderd. In het bestek staan ook nieuwe voorschriften voor gefaseerd maaien van zowel natte als droge deel. Goed voor de ecologie en waterkwaliteit.

Type maatregel: Beleid

Gebied/locatie: Gemeentebreed

Doel: Mogelijk maken het maaien aan te besteden in één bestek
Resultaat: Getekende overeenkomst
Projectleider: Gemeente, team groenbeheer
Counterpart: Waterschap, Bas van Barneveld
Financiën: Niet van toepassing (eigen beheer)

3.2 Kansen en werkafspraken

Iedere vier weken vindt er een regulier werkoverleg plaats tussen de gemeente en het waterschap. Uit deze werkoverleggen komen ook praktische werkafspraken ter verbetering van de waterhuishouding of waterkwaliteit. Deze werkafspraken staan hieronder.

Beleving en doorstroming watersysteem

Nieuwegein heeft relatief veel en lange duikers welke helemaal onder water liggen. Dit heeft een negatief effect op de doorstroming en daardoor ook op de waterkwaliteit.

Werkafpraak: bij onderhoud en renovatie van 'verdrongen' duikers wordt er zoveel mogelijk naar gestreefd om deze hoger te leggen, zodat een deel boven de waterlijn uitsteekt.

Bestuurlijke dekking voor maatregelen of plannen

Voor plannen of maatregelen waarmee investeringen gemoeid zijn blijkt later toch weer geen geld te zijn.

Werkafpraak: zowel gemeente als waterschap zorgt ervoor dat alvorens een maatregel of plan wordt vastgesteld hiervoor voldoende budget is geregeld in de programmabegrotingen. Hierover wordt actief gecommuniceerd.

Betrekken HDSR bij planvorming

De waterbelangen in nieuwe ruimtelijke plannen en besluiten worden momenteel geborgd door de watertoets. Het doel van de watertoets is om in elk afzonderlijk plan, met maatwerk, het waterhuishoudkundige en ruimtelijke beleid goed toe te passen en uit te voeren. Dit houdt bijvoorbeeld in het regelen van watercompensatie in geval van nieuwe bouwplannen of ruimte voor waterberging in bestemmingsplannen.

Werkafpraak: de gemeente betreft in een zo vroeg mogelijk stadium het waterschap bij ruimtelijke plannen, dat wil zeggen in de initiatief fase.

4 Lopende projecten in 2022

Naast de nieuwe maatregelen zijn uiteraard ook de lopende projecten van belang voor de waterhuishouding in onze gemeente. Hieronder vindt u een korte beschrijving van deze projecten, in zoverre deze geen onderdeel uitmaken van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2019-2022 of het gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023.

4.1 Waterbergingsbank

Gemeente Nieuwegein en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zijn een overeenkomst aangegaan voor het instellen van een 'waterbergingsbank'. Indien uit de watertoets blijkt dat watercompensatie noodzakelijk is, helpt een 'waterbergingsbank' in het efficiënter regelen van ruimte voor water bij bouwplannen. Uitgangspunt van de waterbergingsbank is dat overschotten en tekorten aan waterberging tegen elkaar worden uitgeruild binnen een bepaald gebied. Beleid van de gemeente is dat per project wordt bezien of het mogelijk is extra waterberging te creëren.

4.2 Uitvoeringsprogramma waterwinnings

Voor de oppervlaktewaterwinning van Waternet (C. Biemond) is een apart zesjaarlijks uitvoeringsprogramma opgesteld met maatregelen. Het nieuwe programma voor 2022- 2027 is gereed en de nieuwe samenwerkingsovereenkomst is ondertekent door alle partijen, waaronder onze gemeente. Voor de twee grondwaterwinnings van Vitens aan het Hooglandse Jaagpad te Nieuwegein en in Tull en 't Waal ligt de bescherming minder kritisch en is geen apart uitvoeringsprogramma opgesteld. Voor deze winningen zijn generieke maatregelen opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Drinkwater provincie Utrecht 2021-2027.

4.3 Klimaatbestendige wateraanvoer

Bij een lage rivierafvoer gecombineerd met een periode van droogte kan verzilting tot aan het inlaatpunt van Gouda optreden. De tuinders in het Westland hebben hier last van. In deze situatie wordt zoet water bovenstrooms ingenomen. Dit wordt de Kleinschalige Wateraanvoer genoemd (KWA). Een van de aanvoerroutes loopt via de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ) door Nieuwegein, waarvan de Doorslag deel uitmaakt. De toekomstige waterbehoefte zal nog verder toenemen als gevolg van klimaatverandering en regionale ontwikkelingen. Deze nieuwe opgave wordt de KWA+ genoemd, de zogenaamde 'Klimaatbestendige Wateraanvoer plus'. Om de extra capaciteit over de Gekanaliseerde Hollandse IJssel mogelijk te maken worden hier een aantal maatregelen genomen worden.

4.4 Meerjarenprogramma maatregelen waterkwaliteit

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit is de gemeente bezig om samen met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden een meerjarenprogramma op te stellen. Dat maakt het makkelijker om jaarlijks maatregelen te selecteren voor de 'impulsregeling water in de leefomgeving' van het waterschap en het jaarplan Water. Het programma moet tevens dienen als basis voor afspraken met het waterschap voor een meerjarige financiering. Onder andere de volgende knelpunten worden in beeld gebracht: inlaat en doorstroming, verzonken duikers, kroos, nutriëntenrijkdom water en bodem, baggerdieptes, schaduwligging, data van de

ecoscans en het citizen science project. Met behulp van de ecologische sleutelfactoren (ESF's) van STOWA willen we tot een prioritering komen.

4.5 Water en de energietransitie

De energietransitie is, naast een klimaatbestendige inrichting van de stad, een van de grote maatschappelijke uitdagingen voor de komende jaren. Eén van de lastigste opgaven daarbij is de klimaatbeheersing van de gebouwde omgeving zonder aardgas. Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) of uit het afvalwater (TEA, riothermie) zijn in een aantal situaties aantrekkelijke, maar nog weinig bekende alternatieven. De kansen hiervoor maken geen onderdeel uit van de jaarplannen Water, maar worden verkend in het traject van de energietransitie. We zetten hierbij ook in op bewaken van de waterkwaliteit en drinkwatervoorraden, ook in relatie tot de toenemende drukte in de ondergrond (bodemenergiesystemen, aardwarmte).

4.6 Citizen Science

Sinds 2020 neemt onze gemeente deel aan het Citizen Science project 'Samen meten' van het waterschap. Hierin bemonsteren bewoners maandelijks de waterkwaliteit van een watergang. Ook in 2022 hebben bewoners van Nieuwegein zich opgegeven voor deelname aan het project. Zie voor de meetpunten en meer uitleg www.hetschonewaterexperiment.nl.

4.7 Gezamenlijk baggeren

Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft een globale baggerplanning voor de primaire watergangen van 2018 tot 2023. Nieuwegein heeft voor het onderhoud van de watergangen die in beheer in zijn bij de gemeente het Baggerplan tertiaire watergangen 2014-2028 vastgesteld. In 2021 is een samenwerkingsovereenkomst vastgesteld voor het gezamenlijk baggeren van de primaire en tertiaire watergangen in de periode 2022-2024. Door het baggeren aan te besteden in één bestek, met één regievoerder en één aannemer worden de werkzaamheden tegen zo laag mogelijk kosten uitgevoerd op de meest efficiënte en eenduidige wijze, en met zo min mogelijk overlast in de wijken.

4.8 Van VGS naar GS

In de oude dorpskernen bevindt zich een gemengd stelsel voor de riolering, in de overige wijken is een zogenaamd verbeterd gescheiden stelsel (VGS) aangelegd. Dit houdt in dat de zogenaamde 'first-flush' van het hemelwater naar de rioolwaterzuivering wordt gevoerd en het hemelwater dat daarna valt overstort op het oppervlaktewater. We voeren hiervoor een meerjarige proef uit met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in de wijk Galecop Daarmee kunnen de voor- en nadelen van het ombouwen van VGS naar een volledig gescheiden stelsel (GS) in beeld worden gebracht. De verwachting is dat het volledig afkoppelen van het regenwater van het vuilwatersysteem bij extreme buien minder kans geeft op wateroverlast op straat vanuit de riolering. De effecten op de waterkwaliteit worden gemonitord.

BJLAGE 1: UITVOER MAATREGELN JAARPLANNEN WATER 2012-2021

In de tabellen hieronder is aangegeven in hoeverre de maatregelen uit de jaarplannen Water van de perioden 2012-2021 zijn uitgevoerd. Indien de uitvoer niet volgens planning is verlopen, is in de toelichting de reden aangegeven.

Tabel 1. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2021

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Aanbrengen vegetatiematten in de watergang nabij de Putter	ja	Is uitgevoerd.
3.1.2	Aanbrengen vegetatiematten in de watergang nabij de Vosseweide	ja	Wordt in mei 2022 aangelegd
3.1.3	Hoger leggen duikers Betere Buurt Schansen noord	deels	Wordt meegenomen in de planning van de aannemer voor het gebied
3.1.4	Baggeren van een aantal primaire watergangen HDSR	ja	Is uitgevoerd
3.1.5	Ombouw van verbeterd gescheiden stelsel naar gescheiden stelsel	ja	Voorbereidingen in 2021 en 2022, monitoren in 2022 en 2023

Tabel 2. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2020

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Vervangen en met lucht leggen duikers park Oudegein	ja	Is uitgevoerd.
3.1.2	Nieuwe watergang en retourleiding molen	ja	Is aangelegd. Molen is inmiddels maalvaardig.
3.1.3	Citizen science monitoring waterkwaliteit	deels	Werving bewoners gestopt i.v.m. Corona. De vijf bewoners die zich al hadden aangemeld hebben in 2020 wel deelgenomen aan project.
3.1.4	Opstellen meerjarenprogramma met maatregelen	deels	Meerdere werksessies met HDSR hebben plaatsgevonden. Plan krijgt vervolg in 2021.
3.1.5	Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Nieuwegein	ja	Is afgerond, samenwerkingsovereenkomst is ondertekend.

Tabel 3. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2019

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Project park Oudegein: extra wateraanvoer KWA+	Ja	Project is uitgevoerd.
3.1.2	Gedeeltelijke herziening van het peilbesluit Oudegein	Ja	Is vastgesteld
3.1.3	Vervangen en met lucht leggen duikers in park Oudegein	Ja	Is uitgevoerd.
3.1.4	Water in de omgevingsvisie	ja	Omgevingsvisie is inmiddels naar de raad.

Tabel 4. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2018

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Aanpak kroos watergangen Lange Laan	deels	Een kroosslurper is geplaatst. Is niet gelukt kroos definitief te verwijderen.
3.1.2	Extra waterberging Rijtuigenbuurt	Ja	Onder de parkeerplaatsen is 130 mm extra waterberging gemaakt.
3.1.3	Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023	Ja	Is vastgesteld.
3.1.4	Onderzoek park Oudegein	ja	Is uitgevoerd.

Tabel 5. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2017

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Kikkerpoel Park Oudegein	ja	Is uitgevoerd
3.1.2	Plas-draszone Blokhoeve	ja	Is aangelegd
3.1.3	Gronddam en duiker Parkhout	ja	Is uitgevoerd
3.1.4	Wateractieplan wijk Galecop en Jutphaas-Wijkersloot	deels	Bewonersavonden hebben plaatsgevonden, mogelijke maatregelen zijn geïdentificeerd.
3.1.5	Watersysteemanalyse park Oudegein	ja	Is afgerond

Tabel 6. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2016

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Nieuw Basis Rioleringsplan (BRP)	ja	Volgens planning wordt BRP in 2017 opgeleverd.
3.2.1	Baggeren primaire watergangen	ja	Baggeren uitgevoerd
3.3.1	Ophalen twee duikers park Batau zuid	ja	Is uitgevoerd
3.3.2	Ophalen vier duikers in park Oudegein	ja	Is uitgevoerd
3.3.3	Verbindingsduiker sportcomplex Parkhout	ja	Is uitgevoerd
3.3.4	Wateractieplan wijk Batau zuid en Batau noord	deels	Bewonersavonden hebben plaatsgevonden, knelpunten en mogelijke maatregelen zijn geïdentificeerd.
3.3.5	Watersysteemanalyse WINNET	nee	Winnet project niet uitgevoerd. Gemeente stelt nu zelf watersysteemanalyse op, zie jaarplan 2017

Tabel 7. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2015

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
3.1.1	Automatiseren zuidelijke inlaatvoorziening park Oudegein	nee	Vanwege aanwezige dam met duiker is op korte termijn de maatregel niet praktisch uit te voeren.
3.1.2	Realiseren van vuilwaterstation bij Merwedekanaal	ja	Vuilwaterstation is geplaatst.
3.1.3	Plaatsen kantelstuw bij de Symfonielaan	ja	In plaats van deze stuw is een nieuwe stuw noordelijker in hetzelfde peilgebied geplaatst.
3.1.4	Wateractieplan wijk Zuilenstein	Ja	Veldbezoeken zijn afgerond, overzicht knelpunten en mogelijke maatregelen opgesteld.
3.1.5	Ecoscan watergangen	ja	Tauw heeft de ecoscans voor alle 14 Winnet gemeenten afgerond.
	Peilbeheer		
3.2.1	Noodzaak gemaal Ringslangweide vaststellen	ja	Voorlopig wordt gemaal in stand gehouden.

Tabel 8. Uitvoer maatregelen Impuls Kwaliteitswater in de Stad 2014

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
1	Aanleg stuw Blokhoeve	ja	Is uitgevoerd (nabij Bongerdhoeve 28)
2	Inlaatvoorziening park Oudegein	ja	Is uitgevoerd
3	Ophalen duiker park Oudegein	ja	Is uitgevoerd
4	Verbinding 2 peilvakken park Oudegein	ja	Is uitgevoerd

Opmerking: maatregelen in kader nieuwe subsidieregeling (2014) van HDSR.

Tabel 9. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2014

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Waterkwaliteit		
4.1.1	Onderhoudsplan watergangen	ja	De gemeente en het waterschap hebben het maaibeheer van de primaire en tertiaire watergangen ondergebracht in één bestek.
4.1.2	Wijkwaterplan park Oudegein	deels	Meerdere veldbezoeken en SWOT-analyse uitgevoerd. Uiteindelijk is gekozen voor het uitvoeren van watersysteemanalyse.
	Peilbeheer		
4.2.1	Noodzaak gemaal Ringslangweide vaststellen	ja	Gemaal blijft gehandhaafd.
4.2.2	Optimaliseren hoogwatervoorziening Galecopperdijk	ja	Vijzelgemaal is gerenoveerd.
4.2.3	Peilbuizen natuurgebied park Oudegein	ja	Is uitgevoerd.

Tabel 10. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2013

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	Verbreed GRP		
4.1.1	Acties en maatregelen n.a.v. nieuw beleid VGRP	ja	Het nieuwe GRP, met daarin de acties en maatregelen voor hemel- en grondwater is vastgesteld op 19 december 2013.
4.1.2	Optimalisering terrein nabij vijver in park Oudegein	ja	Het huidige peil is niet goed ingesteld, eerst wordt effect van peilverlaging nagegaan voordat naar drainage gekeken wordt. Vooralsnog lijken de problemen beperkt.
4.1.3	Aanleg drainage volkstuintjes Natuurkwartier	ja	Drainage is aangelegd. Proef met het uitzetten van tijgerpieren (verticaal gravende wormsoort) is mislukt.
	Beheer en onderhoud van het watersysteem		
4.2.1	Inventarisatie bestaande knelpunten stuwen en riooloverstorten	ja	Voor het peilbesluit zijn de knelpunten in beeld gebracht.
4.2.2	Opstellen inspectieschema en onderhoudsplan duikers	ja	In concept af. Er is een start gemaakt met inspecties en onderhoud.
4.2.3	Peilregulerend kunstwerk bij brug in Goudplevier vervangen	ja	Aanbesteding is gedaan, gereed eind december of januari volgend jaar.
4.2.4	Overdracht kunstwerken van gemeente naar HDSR	ja	Vier stuwen zijn opgeknapt voor overdracht.
4.2.5	Oplossen knelpunten uit baggerinventarisatie	ja	Inventarisatie Bureau Tyhuis afgerond. Baggerplan wordt eind 2014 in raad behandeld. Intentie van gemeente is om voordat gebaggerd wordt eerst het overhangend groen te snoeien.
4.2.6	Inventarisatie probleemlocaties overhangend groen	ja	Met een veldbezoek zijn aantal locaties geïnventariseerd. Uit maatregel 4.2.5 (zie hiervoor) volgen mogelijk nog meer aandachtlocaties.
4.2.7	Opknappen natuurhoekje Zandveld	ja	Overhangend groen is gesnoeid.
4.2.8	Verbeteren waterhuishoudkundige situatie park Oudegein	ja	Peilbeheer en peilregulerende werken zijn overgedragen.
4.2.9	Notitie samenwerking HDSR en gemeente in Natuurkwartier	ja	Notitie is opgesteld. De door de gemeente gewenste samenwerking blijkt niet mogelijk te zijn.
	Kwaliteit oppervlaktewater		
4.3.1	Verbetering waterkwaliteit speelvijver Natuurkwartier	ja	Grondwaterpomp en 2 stuwen zijn geplaatst. Geen inlaat meer mogelijk.
4.3.2	Herstructurering watergangen in Batau Zuid langs A2	nee	Deze maatregel wordt meegenomen met het onderzoek van een stagiaire van het HDSR naar de kroosproblematiek in Batau zuid.
	Drinkwater		
4.4.1	Gebiedsdossiers waterwinningen Vitens in Nieuwegein en Tull en 't Waal	ja	Dossiers zijn opgesteld door provincie. Het opstellen van een separate uitvoeringsnota zoals bij winning Cornelis Biemond blijkt niet nodig te zijn. Wel is voor alle Utrechtse winningen gezamenlijk door de provincie een UP opgesteld.

Tabel 11. Uitvoer maatregelen Jaarplan Water 2012

NR	MAATREGEL	UITVOER	TOELICHTING
	beleid verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)		
4.1.1	Terugdringen wateroverlast Wierselaan	ja	Aanleg extra regenwaterriool Wierselaan is in oktober aanbesteed. Uitvoer op wens winkeliersvereniging eerste kwartaal 2013.
4.1.2	Risicokaart grondwater	ja	Door Wareco is ten behoeve van het vGRP een risicokaart opgesteld.
4.1.3	Beleidsnotitie zorgplicht hemel- en grondwater	ja	Raad heeft op 28 november 2012 beleid vastgesteld.
4.1.4	Ruimte voor de Lek: monitoringssysteem grondwater	ja	Rijkswaterstaat heeft monitoringplan opgesteld. Extra peilbuizen zijn inmiddels geplaatst.
4.1.5	Aansluiten niet gerioleerde percelen	ja	Bewoners geïnformeerd over aanleg van pompenputjes en persleidingen. Uitvoering heeft plaatsgevonden in 2013 conform planning GRP.
	functioneren en beleving van het watersysteem		
4.2.1	Start uitvoer maatregelen watersysteem Batau-zuid, Doorslag en Binnenstad	ja	Relevante duikerleidingen in Doorslag zijn in 2012 geïnspecteerd en gereinigd.
4.2.2	Pompcapaciteit gemaal het Klooster vaststellen	ja	Benodigde pompovercapaciteit is vastgesteld, pomp is inmiddels ingeregeld op 0,1 mm/h.
4.2.3	Toetsing keringen Oudegein	ja	Het uitgangspuntendocument voor het Eerste Waterstaatkundig Ontwerp van de kadeverbetering Doorslag is gereed in 2012. Keringen zijn aangepast in 2103.
4.2.4	Waterbank: registratie en uitwisselen compensatie	ja	Plan van aanpak gereed in 2012. Waterbergingsbank door colleges HDSR en Nieuwegein in 2013 vastgesteld.
4.2.5	Onderzoeken t.b.v. peilbesluit Nieuwegein	ja	Volgens planning zijn de benodigde onderzoeken uitgevoerd. Ontwerppeilbesluit heeft ter inzage gelegen eind 2013.
	drinkwater		
4.3.1	Onthardingsinstallatie productiebedrijf Nieuwegein	ja	Met de bouw van een nieuw productiebedrijf aan de Hooglandse Jaagpad is een aanvang gemaakt. De onthardingsinstallatie hierin is nieuw en is in de huidige zuivering niet opgenomen.
4.3.2	Plaatsen watertappunten Jointhepipe	ja	Tweede tappunt aan de Raadstede is geplaatst. En Corio heeft een derde tappunt in WC Cityplaza geplaatst.
	samenwerking waterschap en gemeente		
4.4.1	Opstellen werkafspraken tussen waterschap en Gemeente Nieuwegein	ja	Afsprakennotitie is opgesteld.
4.4.2	Onderhoud watergangen volgens gedragscode	ja	Gedragscode voor gemeentelijk beheer is vastgesteld. Aannemers zijn voorgelicht en gedragscode vormt onderdeel bestekken.
4.4.3	Onderhoud watergangen en kunstwerken efficiënter regelen tussen gemeente en waterschap	ja	Onderhoud natte deel en schouwen alle watergangen gebeurt door HDSR. Vier sluisjes voorheen in beheer door gemeente worden overgedragen.